

**Uṭup utëbanṭën wi Pawulu apiitun
banfiyaarun
banfëṭun du utaak wi
Korint**

Uṭup ujuni

Ulibra wi uwo kakaarta katëbanṭën ki Pawulu apiitun banfiyaarun biki Korint. Ṭi kakaarta ki nul kateek aṭup baka aji aṇal pya kawin baka. Abi ji na baka kak bajunt, bajunt mëntṭ baṭënkna banfiyaarun biki Yerutalem, kë ul ṭi uleeful akyaan kayeenk bajunt mëntṭ. Kë aṣë bi wo aanya da. Hënk di di awoon aanya da : Timote awo ṭi bgah pya Korint, aṣë me ṭi bgah iko yi banfiyaarun biki da bakdoli. Kë uko mëntṭ uunlila. Atiink kë bayuday balon baya Korint ajukan da iko impaṭi na Uṭup Ulil Unuura wi Pawulu abiiṇ ajukan da. Baji baji na baka kë Pawulu aanwo nanjañan i Krittü na manjoonan. Wi wi Timote aṣaan aṭiiṣ aṣë ṭup Pawulu, kë ajooṭan maakan. Uko mëntṭ ukaan kë apiit baka kaṭup uko wi aṣalun na uko unkayi kë aanya du baka.

Pawulu aṭup ṭi kakaarta ki kë awo nanjañan i Krittü aṣë paṭ jibi aklempi na bandukiinṇ bajaan bajukan bgah. Uko mëntṭ ukaan kë baṣoora. Pawulu akak aṭëga aji aṇal ul na biki Korint bawo ṭi ploolan. Aji na baka bataman ṭi bajunt baṭënkna banfiyaarun biki Yerutalem. Akak aṭup aji aṇal kaya kawin baka kahilna kaṭup bañaan banwoonṇ baanwut pjuban manjoonan. Woli

Pawulu amëban aliint aji awo nanjañan aňal ňal bañaan bame Uťup Ulil Unuura bakuť bame kę Yetu awoon Ajugun.

Hęnk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Pawulu awul baka mboť akuť abeeb Nařibaťi (1.1-11)
2. Ulemp wi nanjañan du banfiyaaruň (1.12-2.17)
3. Pňal ñaan jibi Krittü aňaluň nja (3.1-7.16)
4. Pťen bajuuk (8.1-9.15)
5. Pawulu aťup aji awo nanjañan na manjoonan (10.1-13.10)
6. Pwul mboť pbaañsaani (13.11-13)

¹ Nji Pawulu, i Nařibaťi aduun pa nwo nanjañan i Yetu *Krittü, řiki aňaluň wa, na Timote ayiť nja, ńpiitanan an banfiyaaruň Krittü biki ubeeka wi Korint na bañaan biki Nařibaťi bti banwoon ři utaak wi Akayi* bti. ² Nñehan Nařibaťi Ařin nja na Yetu Krittü Ajugun bawulan bnuura babot bajoobťėnan ńhaař.

Pawulu abeeb Nařibaťi

³ Nawulėn ńbeeb Nařibaťi, Ařin Yetu *Krittü Aju- gun ři uko wi aňagiin nja abot atėťėn nja. ⁴ Aji tėťėn nja wal wi ńjaan ńwo ři unoor undoli, kadolna nja ńhil ńdo katėťėn bañaan banwoon ři unoor undoli na ptėťėn pi Nařibaťi atėťėnuň nja. ⁵ Na manjoonan, Krittü akaan kę ńkhaj maakan, kę hęnk di di akaan aji tėťėn nja maakan. ⁶ Woli ńwo ři unoor, uwo wo pa ptėťėnan kabot kaťijan mbuur ; woli Nařibaťi atėťėnuň, uwo pa ptėťėnan

---

* **1:1** Akayi : Korint dawo ři utaak wi Akayi, dawoon ubeeka unwoon uweek da.

nahilna namiir mnhaj mi nhajun. ⁷ Uhaṭ wi nṭuun ṭi an udēmi ; nme kē jibi nahajun ji un, hēnk kak di di Naṣibaṭi aktēnṭēnanaṅ ji un.

⁸ An bayiṭun, nṅal name kē mnhaj mi nhajun du uṭaak wi Aṭiya manṭēp uṭup†, kē nṅaajala maakan adoo ṣal aji wi nun ubaa. ⁹ Na manjoonan nḃi ji ji pkeṭ pi nun pabani, ukaaṅ kē nṅenkak ahaṭ nṅleef nḃi nun, ahaṭ ṭi Naṣibaṭi anjaan anaṭan baṅaṅ ṭi pkeṭ. ¹⁰ Ul abuuranaṅ un pkeṭ mēnṭ, akak aluṅ kabuuranaṅ. Aa, nṭu mnhaṭ mi nun ṭi a, ame kē aluṅ kabuuranaṅ kak. ¹¹ An naṭok ṭi ulemp mēnṭ wi najaan naṅehandērun ; hēnk, Naṣibaṭi aṭiink pṅehan pi baṅaṅ batum, kawulun bnuura, uko mēnṭ ukaaṅ kē baṅaṅ batum baji babeeba.

Uko unkaaṅ kē Pawulu alutan bayaas bi nul du Korint

¹² Hēnkuṅ, uko wi uwoon mnlilan mi nun, uhaas wi nun udiimanaṅ un kē mnwo mi nun ṭi umundu wi na ṭi kadun ki nan manwo mnwo mntool akuṭ ajinṭ ṭi kadun ki Naṣibaṭi. Uko mēnṭ uwoona du Naṣibaṭi, mēnṭ uṣal unṭuṅa wi baṅaṅ bajēn ubiin aṭonun, bnuura bi nul babin aṭonun. ¹³ Na manjoonan, ṭi ikaarta yi nṅiitanan, nṅēmpiitan nin uko ulon umpaṭi na wi nahiluṅ kaleyiir kakuṭ kate, kē nṣē me kē unuur ulon naluṅ kate. ¹⁴ Uka uko ulon wi nadoon abi yikrēn : ṭi unuur wi Ajugun Yetu akbiin, nṅwo mnlilan mi nan nakuṭ nawo mnlilan mi nun.

---

† **1:8** Mnhaj mi nhajun du uṭaak wi Aṭiya : Nṅaan aamme mnhaj mi akṭiiniyaanaṅ ṭi. Manka pwo mnhaj mandēmum mi aṭiiniyaanaṅ ṭi ulibra wi Ulemp wi Banjaṅan 19.23-40.

15-16 Dfiyaar uko mēnt, ukaanj kē mbi n̄al kaṭēpna duna du an, kabaa kaya Matedomiya di n̄ji kawoonuŋ kakak du an, kašē kayeenk uko wi n̄ji kanumiin pyaana bayaaš du *Yuda, hēnk nahilna nanuurandēn uyaas utēbantēn. ¹⁷ Wi njakuŋ aji ddo haŋ, dberj berj i? Woli dji ddo uko, dji kawo na ušal wi n̄naan najēn anwoonj aanji ṭijan ṭi uṭup uloolan i? ¹⁸ Na manjoonan, ṭi katim ki Našibaṭi, uṭup wi nun na an uunwo wi « aa » na « a-a. » ¹⁹ Uko wi Yetu *Krittu Abuk Našibaṭi, wi n̄ji na Filat na Timote n̄ṭupanaŋ, uunwo wi « aa » na « a-a » ubaa ṭēp ṭēp awo wi « aa » ṭań. ²⁰ Yetu Krittu awoonj « aa » mēnt, iko bti yi Našibaṭi ahoŋuŋ idolana ṭi a. Kē ṭi ul i i n̄kṭēpnuŋ kaji uwo haŋ, kadēmanaana. ²¹ Našibaṭi ajaan atēṅṅēnun na an, n̄liint ṭi pfiyaar Krittu. Ul ṭi uleeful adatuŋ n̄ja, ²² adiiman kē n̄wo biki nul wi aṭuun uhaas wi nul ṭi n̄ja, wul uwoonj uko ujuni ṭi iko yi ahoŋuŋ aji aluŋ kawul n̄ja.

²³ Uko wi n̄ji kaṭupuŋ uwo manjoonan, Našibaṭi amee ; woli d̄ṭilani afiŋēn : mēn̄n̄al n̄al pnooranan, ukaanj kē mēnkak du Korint. ²⁴ Nēn̄n̄al pwo baših bankṭu'anaŋ uko wi nawoonj i pfiyaar ; namēban aliint ṭi pfiyaar pi nan kē n̄šē n̄al kaṭēnkan nawo na mnlilan.

2

¹ Dšal keeri aji mēnkak pwinan, nawutna kawo kak ṭi pjootan. ² Woli ddolan kē najooṭani, nin alonj aankhil pdolēn nlilan ṭiki an bti najooṭan. ³ Dpiit jibi mpiiṭuŋ, kawutna kaban na pjootan du bańaanj banwoonj kadolēn nlilan. Dme na manjoonan kē mnlilan mi naan manwo mnlilan mi an bti. ⁴ Aa, dpiitan awo na mnkuul, ajooṭan, kē uleef ubeew na

nji. Kë nşë wo mëmpiitan piit najooţanaan, ddo han nameena jibi nşalanaj maakan.

Pawulu amiir anjubanulun

⁵ Ńaaŋ andolnuŋ kë njooţani, mëntŋ nji ʒaŋ i i adoluŋ kë njooţani, an bti biki adoluŋ kë najooţani. Dbaa ji an bti, baţum ʒi an. ⁶ Uko wi baŋaaŋ baţum badiimanulun kë ajubani udo bi këş këş, ⁷ ukaaŋ kë nawo i kamiira hênkuŋ kabot katêŋţëna awut kawo na pjooţan pampelulun. ⁸ Dkooţan keeri nadiimana kë naŋala. ⁹ Dbi piitan kak katenna me natiink uko bti wi nţupanaŋ. ¹⁰ Kë ŋaaŋ i naşaaŋ amiir, nji kak dji kamiira. Aa, woli dka uko uloŋ wi pmiir, dmiir miir pa an ʒi kadun ki *Krittu. ¹¹ Ddo han *Fatana awutna kaguur nja ; ŋme bnuura iko yi ajaan aŋal pdo.

Pawulu ahaajala du Trowat

¹² Wi mbiin du ubeeka wi Trowat pţup Uţup Ulil Unuura wi *Krittu, dwın kë Ajugun aţenên kë nhinan pdo uko mëntŋ bnuura. ¹³ Kë uhaaş uşë ʒëla ʒëla na nji ʒiki mëntênk da Tit ayiţ naan ʒi Krittu ; uko mëntŋ ukaaŋ kë nduk baka aya utaak wi Matedoniya.

Mbuur manjaan manwoona ʒi Krittu

¹⁴ Nawulên ŋbeeb Naşibaţi. Adoluŋ kë Krittu akob Fatana awat kë ŋţok ʒi pwat pi awatulun. Aji ʒëpna ʒi nja kado *Krittu ameeţana kaniink dko bti jibi ukëra ulil pţëkëŋ ujaan uniink dko. ¹⁵ Na manjoo-nan, ŋwo pa Naşibaţi pţëkëŋ plil pi Krittu ʒi ptoof pi baŋaaŋ banwoon ʒi bgah bi mbuur na baŋaaŋ banwoon kak ʒi bgah bi pkeţ. ¹⁶ Ukëra mëntŋ uji uwo ʒi banwoon ʒi bgah bi pkeţ na pţëkëŋ panjaan paţij

pket, kawo ti bandukiin ptëkëñ panjaan pawul ubida. Kë in ašaan ahil pdo ulemp mënt? ¹⁷ Bañaan batum baji bado na plaana pyok ti uŕup wi Našibaŕi. Kë un nšë ji nŕup uŕup wi Našibaŕi na nħaaš njinŕ jibi aŕu'un un pdo. Ŧi mnħina mi Krittü, nji nŕup wa kë Našibaŕi amee.

3

Mndëm mi bhoŕar bħalu

¹ Našal aji uko wi mbaan aŕup ŕup uwoon kë nħomp ħomp i? Nnuma ji balon pdiimanan ikaarta inkdiimanun kë Našibaŕi ayilun un këme kahep-aran ya i? ² An ti nħeefan nawoon kakaarta ki nun, kapiitana ti nħaaš nji nun, kë bañaan bti bame ka abot aleyiir ka. ³ Bañaan bame bnuura kë nawo kakaarta ki *Krittü apiitun ahankanun. Kakaarta mënt kaampiitana na kañen ki ñaan najën kapiitana na *Uħaaš wi Našibaŕi anwoon ukumpëš wi ubida, uko unwoon ti ka uumpiitana ti mnlaak*, upiitana ti nħaaš nji nan nħanwoon nji bañaan bajën.

⁴ Ŧi pwo ti ploolan na *Krittü nħaŕ ti Našibaŕi, ukaan kë nħŕiini ħenk. ⁵ Na manjoonan, nĕnñoom kaji un nħdolun ulemp mënt bdidi'un ; Našibaŕi awulun un mnħina mi pdo wa. ⁶ Ul awulun un mnħina mi pwo banklempun ti uko wi *bhoŕar bħalu, banwoon baanwo bi bgah bampiitaniin ti mnlaak* ašë wo bi *Uħaaš wi Našibaŕi. Bgah bampiitaniin baji baŕij pket, kë Uħaaš wi Našibaŕi ušë ji uŕij ubida.

---

* **3:3** Uumpiitana ti mnlaak : Natenan ti Ppën 34 – Našibaŕi ado kë Moyit afej mnlaak, apiit bgah bi nul ti ma. ✧ **3:6** Natenan ti Ppën 34.

7 Nameen kë bgah mënt bampiitaniin ƚi klaak, bajaan baƚij pkeƚ aŝe wul *Moyit mndëm kakŝa, mul mambiin anuur ƚi kaara di nul ado kë biki *Itrayel baambi hil ptena, mndëm mënt kë manŝe wo maanjoni. 8 Kë ulemp wi *Uhaaŝ wi Naŝibaƚi uŝe luƚ kawul mndëm mampelnuƚ. 9 Aa, wi ulemp wi bgah banaan bado ñaan aduknaana, uwoon na mndëm, hum di di ulemp wi Uhaaŝ wi Naŝibaƚi unjaan udo ñaan awo natool ƚi keŝ ki nul uwoon uunkwo na mndëm mampelnuƚ? 10 Hënk, uko umbiin adëmana uunkak adëm, ƚiki mndëm mampelnuƚ mambiin. 11 Na manjoonan, woli uko unkmbaan uwo na mndëm, hum di di unwoon uunkba uwoon uunkwo na mndëm mampelnuƚ ba?

12 Hënkun, wi nhatun uko wan, nƚum na mntëƚ. 13 Nëndo ji *Moyit anjaan awun kaara kaneenanaan babak *Itrayel bawin mndëm manktoolun pba. 14 Kë nhaaŝ ni biki Itrayel nŝe dënëƚa dënëƚ te hënkun, woli baleyiir ƚi kadun ki bañaan ulibra wi *bgah bi Moyit, baanji bahil pwin mndëm ; pwo ƚi *Krittu ƚaƚ pakkaan bawin ma. 15 Te hënkun, woli baleyiir ulibra wi bgah bi Moyit, nhaaŝ ni baka naji nawunana. 16 Kë woli ñaan aji aƚaŝ Ajugun, uko unneenanulun pwin uji upën. 17 Kë Ajugun na *Uhaaŝ wi Naŝibaƚi baŝe wo baloolan, kë dko di Uhaaŝ wi Ajugun uwoon, dul di di mbuur manwoon. 18 Nja bti, nñhilun hënkun pwin mndëm mi Ajugun, mndëm mënt manji manwinana ƚi nja ; uhaaŝ wi Ajugun uwo ƚi pƚëlëŝ nja kë nkak anaam na Ajugun, mndëm mi nja kë mankdëma dëm pya.

4

Mndëm mammeniij

¹ Naşibaţi  i m aga mi nul awulun un ulemp m nt, ukaan k   m ban aliint. ² Npok iko yi bd m ikowand naan,  n ji  wo  i kaguuru ka el ş u up wi Naşibaţi. Nbaa  ep  ep aji  diiman manjoonan, ba aan bti bawin k   wo ba ool  i kadun ki Naşibaţi. ³ *U up ulil unuura wi  ktupun, woli udoo wunana  i balon, učenk  enk k  buku  m ntan bawo  i bgah bi pke . ⁴ Baanfiyaar u up m nt  iki Fatana naşih i mboş a ok baka uşal, bawutna kawin bjeehi bi U up Ulil Unuura banjaan badiiman mnd m mi *Krittu anjaan adiiman jibi Naşibaţi awoon. ⁵ Na manjoonan, m nt uko wi nun  i  leefun wi wi  ktupanan, uko wi Yetu Krittu Ajugun wi wi  ktupanan, ul akaan k   klemparan. ⁶ Naşibaţi a ini  fa aji : bjeehi bajeethaan  i bd m. Ul akaan ajeehan  haaş  i nja,  hilna  me bjeehi bi mnd m mi nul banjaan banuur  i kaara di Yetu Krittu.

⁷ Bjeehi m nt bi Naşibaţi a un  i nja bawo wo ji uwuuru wi bajejun ahank  i uko undayanaan, ujin na  i k ş ki ba aan k  mnhina mnweek mi  woonaanun mun manwoona du Naşibaţi, maanwoona  i nja. ⁸ Nwo  i unoor undoli a   woha bna , ahaajala a   ha aara, ⁹ bahajanun, k  Naşibaţi a   wo aankwutanun nin, bakobun awat k   ş  doonaanaara. ¹⁰ Na  nuur,  ji tiink  i  leefun mnhaj mi Yetu ahajun adoo ke , ubida wi nul uhilna uwinana  i un. ¹¹ Na manjoonan, un  woon bajeb, uko wi Yetu uji udo  wo  i mntum mi pke  unuur undoli, ubida wi nul uhilna uwinana  i  leef  i nun

ņanwoon ņi kakeņ. ¹² Hēnk, ņņog pkeņ nahilna naka ubida.

¹³ Upiitana ți *Ulibra wi Nașibați aji : « *Dfiyaari, ukaaņ kē nņupi.* »[☆] Un kak, ți uhaaș wi pfiyaar mēņ, ņfiyaar Nașibați, ukaaņ kē ņkņup. ¹⁴ Ȋme kē Nașibați annaņanun Yetu Ajugun ți pkeņ alun kanaņanun na a, kadolun ņwinana na an ți kadunul. ¹⁵ Uko wi ņkhajuņ bti uwo keeri pa an, hēnk, bnuura bi Nașibați baji bawo ți baņaaņ banjaaņ bațuma țum pya, baņaaņ bațum babeeba abot adēmanaara dēman maakan.

Phaț iko yi bați

¹⁶ Uko waņ ukaaņ kē ņmēban aliint. Woli uleef wi nun udoo țafa țaf pya na ņnuur, uhaașun uji uwoha wo uhalu na ņnuur. ¹⁷ Unoor ņi ņknooruņ hēnkun unwoon uunkjon uwo uko umpoți ți kadun ki mindēm mweek manwoon maankba mi unoor mēņ ukbomanun un. ¹⁸ Hēnk, ņēņji ņțu ņșal ți iko inkwinaniin, ņji ņțu ņa ți inwoon iinwinanaa ; iko injaaņ iwinana iinji ijon, kē inwoon iinwinanaa ișē wo yi mnņo.

5

¹ Ȋme na manjoonan kē uleef wi nja wi umundu wi uwo wo ji kaloona : wal wi kakjotuņ, ņka du bați uleef ulon unwoon ji katoh ki Nașibați aniwun nja, kanwoon kaankjot nin. ² Kē ņșē wooni hēnkun ți ņhaaș ņi nja meet, ți uleef wi nja wi umundu wi țiki ņņal kawohara uleef wi nja wi bați ; ³ ņwohara wal mēņ, ņēnkwo byișu. ⁴ Aa, ņleef ņi nja ņawo ji kaloona, ņwooni ți ņhaaș ņi nja meet abot ațēga wi

[☆] **4:13** kampiitaniin ți ulibra ujon wi bagrek. Kaņaam 116.10.

ηwoon̄ ʔi unoor hēnkuŋ. Nēn̄ŋal̄ ŋal̄ p̄fēl̄ uleef wi nja wi umundu wi, uko wi ŋalun̄ uwo pwohara uleef wi Naşibaʔi akwulun̄ nja, uleef wi nja unwoon̄ wi pkeʔ uhilna uʔēlēşa ukak uleef unwoon̄ uunkkeʔ. ⁵ Naşibaʔi ʔi uleeful apaşun̄ nja pa uko mēnt̄, awul nja *Uhaaş wi nul adiimanaanun̄ kē alun̄ kawul nja ubida wi mn̄ʔo.

⁶ Hēnkuŋ keeri ŋji ŋtēŋ maakan na ŋnuur. Nme kē ŋwole du kaloona kanwoon̄ uleef wi nja, ŋlow Aju-gun. ⁷ Na manjoonan, ŋpoşna p̄fiyaar, ŋēnkpoşna kēş. ⁸ Ntēŋ maakan ahokan pduk uleef wi, kaya kawo na Ajugun. ⁹ Hēnk, ŋbi ʔu ʔu ŋşal ʔi plila ŋwole ʔi uleef mēnt̄ kēme woli ŋpēn ʔi wa. ¹⁰ Nja bti ŋwo i kanaʔ ʔi kadun ki *Krittu, awayēş nja wal mēnt̄, andoli aluka uko wi alempun̄ na uleeful wi awoon̄ ʔi mboş.

Plemp̄ bañaan̄ batiinkaraan na Naşibaʔi

¹¹ Nme uko unwoon̄ pdo kaʔi Ajugun aşē do na pdo bañaan̄ bandukiin̄ badō kaʔi a. Naşibaʔi ame'un bnuura, kē nhaʔ aji an name'un bnuura. ¹² Njēnkak aŋal kado nayikrēnun̄, ŋŋal kaʔenan uko wi naknahni ʔi un, nahilna naka uko uteem banwoon̄ baanknahna uko unwoon̄ ʔi ŋhaaş ŋi bañaan̄ aşē nahna iko inkwinaniin̄ du bdig. ¹³ Na manjoonan, woli ŋwaan̄ ŋşal, uwo wo pa Naşibaʔi ; kē woli ŋwo na ŋşal uwo wo pa an. ¹⁴ Uŋal wi *Krittu aŋalun̄ un ukʔonun̄ un. Nyikrēn bnuura kē ŋaan̄ aloolan akeʔarun̄ bañaan̄ bti, bañaan̄ bti badobi keʔ keʔ keeri. ¹⁵ Akeʔar bañaan̄ bti, nja ŋnkaan̄ ubida ŋwutna kaka wa pa ŋleef ŋi nja ʔaŋ, ŋka wa pa ankeʔun̄ akuʔ anaʔa ʔi pkeʔ pa baka.

16 Hënkuŋ keeri, nĕnkak aji nten ñaaŋ jibi bañaan bajĕn bajaan batena. Hĕnk, woli ndoo ten tfa *Krittü na kĕş ki bañaan bajĕn, hĕnkuŋ nĕnkak atena haŋ. 17 Woli ñaaŋ awo ti ploolan na Krittü, aji bi kak kak ñaaŋ nahalu : iko yi ubida ujon ibaa, kĕ ihalu ibii. 18 Kĕ uko mĕnt bti uşĕ woona du Naşibaţi antĕpnun ti Krittü adolun kĕ ntiinkar na a akuţ awulun ulemp wi pdo bañaan batiinkar na a. 19 Naşibaţi abiiŋ awo ti Krittü ado bañaan kĕ batiinkar na ul Naşibaţi, aanţo aten buţaan bi badoluŋ aşĕ tu'un pţup uţup wi btiinkar mĕnt. 20 Krittü ayilun yil keeri pţupara, kĕ uwo wo keeri ji Naşibaţi ti uleeful aji ţĕpna ti un kaţiini na an. Ti katim ki Krittü njakan nawuta adolan natiinkar na a. 21 Krittü aambaan kadola pekadu, kĕ Naşibaţi adola kĕ akoba pa pekadu di nja, nĕhilna nĕkak batool ti kĕş ki Naşibaţi wi nwoon ti ploolan na Krittü.

6

1 Hĕnk, un nĕklempuŋ na Naşibaţi nĕkooţan kooţ, nawutan kanohnaana bnuura bi nayeenknuŋ du a. 2 Aţiini aji :

« *Wi unuur ubanuŋ, dtiink pñehan pi nu ;
ti unuur wi mbuur, dbi abuuranu.* »[☆]

Hĕnkuŋ unuur ubani, unuur wi mbuur uban hĕnkuŋ.

3 Nĕnŋal kado uko ulon unkdoluŋ ñaaŋ alon ańiib, ulemp wi nun uwutna katoka. 4 Nbaa ţĕp ţĕp adiiman ti iko bti kĕ nwo balempar Naşibaţi na manjoonan. Nji nţam kamiir ti mnhaj, unoor na phaajala. 5 Bakobun awat ukalabuş, ado bañaan kĕ banaţari'un, aţu'un nlemp nţam, aneenanun bnjoy

[☆] 6:2 İtayı 49.8.

aṭaṅun pde. ⁶ Kë nşë diiman kë ηwo balempar Naşibaṭi ṭi pwo na uşal ujint, ṭi pme, ṭi kamiir, ṭi pjoob bkow, ṭi pwo na *Uhaaş wi Naşibaṭi, ṭi pṅal na uṅal unjoonanun. ⁷ Nji ṅdiiman kë nji ṅlempara ṭi pṭup manjoonan, kë mnhina mi nul manji mantṅenkun. Inaanan yi nun iyeṅanaan ṅleefun na igutni iwoon pdo kado uko unwoon utool ṭi kęş ki Naşibaṭi. ⁸ Bademanun, akak apoṭṅetanun ; akarun akuṭ abeebun ; baṭu'un baṭilan te ηwo bañaan bankṅupun manjoonan ; ⁹ baṭu'un bayaanṭ te ṅmeeṭana bnuura ; aṭu'un banñoganun pkeṭ te ηwo bajeb ; bakobun aşë wo baanfiṅun ; ¹⁰ nji ηwo ji ṅjooṭani kaşë wo ṭi mnlilan ; ηwo bawaan aşë do bañaan baṭum kë bawo bayok ; ηwo ji bañaan banwoon baanka ni uko ulon, aşë ka iko bti.

¹¹ An bayiṭun biki Korint, ṅṭiini na an na uhaaş ujint, aṭu'an ṭi ṅhaaş ṅi nun. ¹² ṅdiimanan kaara kë an naşaan adēt dinan. ¹³ Kë nşë ṭiini na an ji babak naan : an kak naṭu'un ṭi ṅhaaş ṅi nan.

Pdat uko unnuurnaaniṅ

¹⁴ Nawutan kawo ṭi kahoṭ kaloolan na banwoon baanfiyaar *Krittu. Hum di di uko unwoon utool uhiniṅ kanaakiir na unwoon uunwo ṭi bgah? Hum di di bjeehi bahilun kanaakiir na bdēm? ¹⁵ Hum di di Krittu ahilun katiinkar na *Fatana? We wi anfiyaarulun ahilun kaṭok na anwoon aanfiyaara? ¹⁶ Hum di di *Katoh ki Naşibaṭi kahilun kawo na ṅnton? Na manjoonan nja ηwo dko dyimanaan di *Uhaaş wi Naşibaṭi anwoon najeb ufṅun. Hēnk di di Naşibaṭi aṭiiniṅ ṭi *Ulibra wi nul aji :

« *Dluṅ kafṅṅ ṭi ptoof pi baka kapoş na baka ;*

dwo Naşibaţi i baka, başë bawo pntaali pi naan.✠ »

17 Ukaan kē Ajugun akak aţiini aji :

« Napēnan ţi ptoof pi bañaan mēnt, nallowan baka.

Nawutan nin kaban uko unţopun, nji nşë nyeenkan du katoħ naan.✠ »

18 *Ajugun anhiniin iko bti akak aţiini aji :

« Dwo ji aşinan, an naşë nawo ji babak naan, biint na baat.✠ »

7

1 An biki nşaluş maakan, wi Naşibaţi ahonun nja iko mēnt, nabiin keeri nşēnan iko iţop bti inwoon ţi nşleef nji nja na nşaaş nji nja, nşdoonaan nşwo bañaan bajint ţi kēş ki Naşibaţi, nşbot nşdo kaţi'a.

Mnlilan mi Pawulu

2 Nawo kadiimanun kaara di nan. Nēndo nin ņaan alon buţaan, nşenlempaşaana uşēnk wi nin ņaan.

3 Mēntup ţup kajina naduknaanaa, ddo bi ţupan aji nştu'an ţi nşaaş nji nun ţi ubida na ţi pkeţ. ⁴ Dhaţ maakan ţi an, alilan maakan ţi uko wi nan.  i unoor wi nun bti dji kaţum na mntēş kabot kalilan maakan.

5 Na manjoonan, wi nşbanun du Matedoniya, nşēndoo  ēp anoorfēn noorfēn nin, awo  i unoor uweek : ugut du bdig, palēnk moş meet.

6 Kē Naşibaţi anjaan atēşţēn biki bapoţēnun aşē tēşţēnun na ubi wi *Tit. ⁷ Mēnt pbi pi nul  ań paţijun uko mēnt, aţupun jibi an  i nşleefan natēşţēnulun. Aţupun kak aji naşal maakan kawinēn, aţup jibi

✠ **6:16** Bgah 26.12; Etekiyel 37.27. ✠ **6:17** Itayi 52.11; Etekiyel 20.34,41. ✠ **6:18** Natenan  i 2 Famiyel 7.14.

najooṭani na jibi najaan nayeenkaraan. Uko mēnt ukaan kē mnlilan mi naan mandēm apel.

⁸ Ukaan kē ṭi kakaarta ki mpiitanaṅ, woli ddo ṭupan uko umbiin adolan kē najooṭani, mēndug umeli. Na manjoonan dbi dug umeli du kateeku wi nwinuṅ kē uko mēnt udolan kē najooṭan ṅwal ṅloṅ, ⁹ kē nṣē lilan hēnkuṅ, mēnt ṭi uko wi najooṭanuṅ wa : dlilan ṭi uko wi pjooṭan mēnt padolananaṅ kē naṭelēṣ mnwo mi nan. Pjooṭan mēnt pawo jibi Naṣibaṭi aṅaluṅ pawo, ṅēndolan keeri nin uko uloṅ uwuṭaan. ¹⁰ Na manjoonan, pjooṭan pi Naṣibaṭi ajaan aṭu ṅnaan paṅi pdola aṭelēṣ mnwo mi nul, kadola abuur, aanṅi dug umeli. Kē pjooṭan pi uṣal wi iko yi umundu paṣē ṅi paṭij pkeṭ.

¹¹ Natenan keeri uko wi pjooṭan pi Naṣibaṭi aṭu'anaṅ padoluṅ ṭi an : natenan jibi najaan natar kanaṭ kaliint, jibi naṅehanuṅ aṅi Naṣibaṭi amiiran, jibi nakowiin, jibi nakṭiin Naṣibaṭi, jibi nanuhnuṅ na manjoonan, jibi naṭuuṅ ṅhaaṣ, jibi najaan naṅal pweṭan andoluṅ buṭaan. Nadiiman ṭi iko bti kē najint ṭi uko mēnt. ¹² Woli dpiitan, mēnt anjubanuṅ akaan, kē mēnt i bajubanuṅ akaan: dṅal ṅal nadiiman ṭi kadun ki Naṣibaṭi jibi nanaṭi aliint ṭi uko wi nun. ¹³ Uko mēntan utēṅṅenuṅ un.

ṅkak alilan maakan ṭi uko wi Tit alilandēranaṅ ; an bti najooṭēna uhaaṣ. ¹⁴ Mēnkowa wi ṅi ndiimanuṅ ṭi kadunul kē dlilan ṭi uko wi nan ; kē jibi ṅjonuṅ kaṭupan manjoonan, uko wi ṅlilandēruṅ ṭi kadun ki nul uwo uko unjoonanuṅ. ¹⁵ Kē hēnk, uṅal wi aṅalanaṅ uṅi udēma dēm pya woli aleṣ jibi an bti najaan natar ṭi pdo uko wi aṭu'anaṅ pdo na jibi nayeenkuluṅ akuṭ atiinka bnuura. ¹⁶ Dlilan ṭi

uko wi nhilun kahaŕ ŧi an ŧi iko bti.

8

Pŧen na uhaaŝ ujintŭ

¹ An bayiŧun ŧi *Krittũ, dnjal name jibi Naŝibaŧi awuli pntuk pi banfiyaaruŋ panwoonŋ Matedoniya bnuura bi nul. ² Bahaj maakan, kē mnlilan mi baka maŋŝē dēm maakan kē badoo ŧen na uhaaŝ ujintŭ, wi badoonŋ awo bawaanŋ. ³ Dwo namaar, baŧen jibi bahinanunŋ adoo ŧēp wi bahinanunŋ kē nin aloŋ aanŧu ŧu baka pdo haŋ. ⁴ Bakooŧun maakan aji nŧinan baka baŧēnk baŋaanŋ biki Naŝibaŧi banwoonŋ du Yerutalem. ⁵ Uko wi bawulunŋ udoo ŧēp uko wi nŧaŧunŋ: badun awul Ajugun nŧhaaŝ nŧi baka akuŧ awulunŋ nŧa, ado wal mēntŭ uko wi Naŝibaŧi anjalunŋ. ⁶ Uko mēntŭ ukaanŋ kē nŧkooŧ Tit abi du an abaañēŝ ulemp wi pŧonkrēn itaka yi bajunt jibi abiiŋ ajun wa.

⁷ Nawo na iko bti atuman inwoonŋ: pfiyaar, uŧup unuura, pme, na pnaŧ kaliintŭ maakan ŧi iko aŧu na uŋal wi naŋaluŋ un. Ukaanŋ kē nŧal naŧu uŝal bnuura ŧi ulemp wi pŧēnk biki Yerutalem. ⁸ Mēnŧi nawo i kado uko mēntŭ. Dŧupan jibi bukundi banaŧunŋ aliintŭ, nahilna nadiiman kē uŋal wi nan ujoonani. ⁹ Name jibi Ajugun Yetu *Krittũ adolanaŋ bnuura : ul ambiinŋ awo nayok, an nakaanŋ kē adinan akak nawaanŋ, kahilna kadolan nayokna bwaanŋ bi nul.

¹⁰ Hēnk, dŧupan uko wi nŝaluŋ ŧi uko mēntŭ: an, nanwoonŋ bane bateek banjuntunŋ akuŧ anjal nŧal bajunt mēntŭ, unuura nataman ŧi uko mēntŭ.

¹¹ Hēnkunŋ, jibi nabiiŋ aŧu uŝal ŧi pjun uko mēntŭ,

nabaañëşan ulemp mēnt keeri jibi nahinani. ¹² Woli ñaañ aţen na uhaaş ujint, Naşibaţi aji yeenk uko wi ñaañ mēnt aţenuñ, kaşë katen ţi uko wi akaañ, kawo aanji ten ţi wi awaañuñ. ¹³ Uunwo wo pa pţu'an ţi bwaañ kabomanaan bukundi, uwo wo pa pdo bañaañ bti baliñan liñan. ¹⁴ Ţi wal wi űwoon wi, nawo bayok ahinan keeri kaţenk banwoon ţi kanuma. Hēnk, woli nalun awo ţi kanuma unuur ulon, uko wi bapelandēnuñ uhil kaţenkan, naşë liñ wal mēnt. ¹⁵ Hēnk di di upiitaniin ţi *Ulibra wi Naşibaţi aji : « Anjejēntuñ atuman aanji pelan, kē anjejēntuñ ntiinku aji kēşan✧. »

Bañaañ biki Pawulu ayiluñ du Korint

¹⁶ Nawulan ndēman Naşibaţi anţuun ţi uhaaş wi Tit pnaţ kaliint ţi plempanan ji un. ¹⁷ Adinan pdo uko wi űţu'uluñ pdo, ul ţi uleeful adinanuñ ataran ţaran aji aya du an. ¹⁸ Ndo ayiţ nja ţi *Krittu kē agakandēr na a. Ayiţun mēnt aji lempan *Uţup Ulil Unuura bnuura, ukaañ kē kntuk bti ki banfiyaaruñ bti kakkdēmana. ¹⁹ Banfiyaaruñ bakaañ adata agakandēr na un űya űfaaş uko wi naţenuñ. Ndo ulemp unuura mēnt Ajugun ahilna adēmana kabot kadiiman jibi űţuun kabaţ ţi pdo wa. ²⁰ Njēñjal bañaañ baţiini buţaan ţi uko wi pjañan itaka itum injuntuñ. ²¹ Nla pdo uko unnuuriin, mēnt ţi kēş ki Ajugun ţañ, űñal kak pdo uko unnuuriin ţi kēş ki bañaañ bajēn. ²² Nyil na baka ayiţ nja ţi Krittu i űjonuñ nten ţi iko itum, kē abot adiiman byaaş bi kak jibi anaţuñ aliint. Hēnkun, ahaţan bnuura ukaañ keeri kē añal maakan kado kalemparan ²³ Kē ţi uko wi *Tit, dñal kajakan kaji

✧ 8:15 Ppēn 16.18.

ajaan awo na nji kabot kalemp na nji ti uko wi nan. Kë bayiṅ nja ti Krittu bangakandëruṅ na a bandukiṅ, kntuk ki banfiyaaruṅ kayiluṅ baka, baji balemp Krittu kadëmanaana. ²⁴ Nadiimaan baka keeri kë naṅal baka na manjoonan, banfiyaaruṅ bti bahilna bame kë ṅfaṅ wi ṅlilandërananṅ.

9

Bajunt pa banfiyaaruṅ biki Yerutalem

¹ Hënkunṅ, mënkak anuma ppiitan uko ulonṅ ti bajunt bi najuntuṅ kaṅënkna bañaanṅ biki Naṣibaṅi banwoonṅ du Yerutalem. ² Na manjoonan, dwiṅ jibi naṅuunṅ ṅṣal ti bajunt mëntṅ, kë nji kanahna uko mëntṅ ti kadun ki biki Matedoniya kaji na baka kë an biki Akayi nado bi dinan dinan bane. Uhaaṣ wi naṅuunṅ utëṅṅënuṅ baṅum ti baka. ³ Kë ṅṣë yil bayiṅ nja ti *Krittu mëntṅ, nahilna nabomandër bnuura jibi njakuṅ. Hënk, mnlilan mi ṅlilandërananṅ manwutna kawaanṅ udooni ti uko mëntṅ. ⁴ Mëṅṅal woli biki Matedoniya bagakandër na nji abi, baṅënk kë naambomandëri. Uwole haṅ uwo mnkow mankwoonṅ kak mi nan. ⁵ Dṣal keeri kë dwo kakooṅ bayiṅunṅ ti Krittu mëntṅ bajotun kadun du an babi bajañaṅ uṅen wi nahonṅ. Hënk, woli ṅbani, ṅṅënk kë nabomandëri, uṅen mëntṅ uṣë uwinana ji uṅen unwoonṅ du uhaaṣ meeṅ, uunkwo uṅen wi mpit.

⁶ Dṅal naleṣ uko wi : ñaanṅ antepiṅ untiinku aji kit untiinku, kë antepiṅ utum aji kit utum. ⁷ Ñaanṅ andoli ajaan aṅen jibi uhaaṣul uwululunṅ kawut kajooṅan këme kaṣal kë baṅu'a tu pdo wa ; Naṣibaṅi aji ṅal ñaanṅ anjaanṅ aṅen na uhaaṣ ujintṅ. ⁸ Kë aṣë wo na mnhina mi pwulan iko itum inuura indoli,

nahilna naka iko bti nakëşan nadoo naduka na uko udo kaţênkna bañaan. ⁹ Hênk di di upiitaniin ţi Ulibra wi Naşibaţi aji : « Ņaaŋ naţool aji ţen bawaan iko utum ; awo naţool te mnto☆. » ¹⁰ Naşibaţi anjaan awul najaar btepi kabot kawul bañaan ŋdeey ŋi bajaan badeena, aluŋ kawulan iko itum keeri, katëmplën ya, nahilna nawo baţool ţi këş ki nul wi nakdoon kaţen. ¹¹ Hênk, nawo bayok ţi iko bti, kahilna kado kaţênk bañaan baţum başë babeeb Naşibaţi ţi uko wi nawuluŋ un aji ŋwul baka. ¹² Ulemp wi nakdolun hênk uunji uliŋ ţi pwul biki Naşibaţi uko wi bawaanun, uji udo kak bañaan baţum babeeb Naşibaţi. ¹³ Bañaan baţum bawin ţi ulemp wi nakdolun wuŋ kē nafiyaar abot atiink *Uţup Ulil Unuura wi *Krittu aji naţênk baka bnuura kakuţ kaţênk bañaan bti, wal mēnt badēman Naşibaţi. ¹⁴ Bnuura bweek bi Naşibaţi awulanaŋ akëşan bado baluŋ bado kañehandēran babot baŋalan. ¹⁵ Nawulan ŋbeeb Naşibaţi bnuura pa uţen uţëp uţup wi aţenuŋ.

10

Pawulu ateem bankţupun buţaan ţi ulemp wi nul

¹⁻² Nji Pawulu i bajakuŋ aji dji kawo nabooy woli dwo ţi kadunan kaşë kaţini na mntëŋ woli dlowan apiitan, dkooţan ţi katim ki *Krittu anjoobun bkow abot awo bnuura : nawutan kadolën ndo mŋoonk na mntëŋ wal wi nji kaluŋ kakak du an jibi nşaluŋ pdo ba na bañaan balon baŋaluŋ aji ŋji ŋţaş iko yi ŋleef ŋi nja ŋaŋaluŋ, ijaan iţonun. ³ Na manjoonan ŋwo bañaan bajën aşë wo ŋënji ŋgutan ji bañaan

☆ 9:9 Kañaam 112.9.

bajën. ⁴ Injaanan yi njaanŋ ŋgutanaan iinwo yi bañaanŋ bajën ; ŋgutan na mnhina manwoonŋ du Naşibaŋi, manhiniinŋ pwat ŋniw ŋankëmunŋ. Nji ŋtok ŋşal ŋanjaanŋ ŋaneeman ŋñaanŋ, ⁵ uko undoli unnaŋiinŋ aji uneenan pme Naşibaŋi, ŋji ŋmob ŋşal bti kado ŋa ŋado kaŋaş Krittü. ⁶ Ťi wal wi nakbiinŋ kaŋaş Krittü na ŋhaaşan bti, ŋbi kanaŋ naŋ kaliinŋ pa pkob ŋñaanŋ anwoonŋ aanji ŋaşa.

⁷ Nahaabëşan këş naten iko bnuura! Woli ŋñaanŋ aŋiyaar na manjoonan kë awo i *Krittü, ameen kë un kak ŋwo biki Krittü ji ul. ⁸ Ajugun awulunŋ un mnhina manwoonŋ mi pdolan naya kadun awo maanwo mi pdolan natoka. Dnahna mnhina mënŋ, mënkkowara ma. ⁹ Mënŋjal kawo wo ji dbëgan ŋi ikaarta yi mpiitananŋ. ¹⁰ Bañaanŋ balonŋ baji baŋup kaji uko wi ŋji Pawulu njaanŋ kaŋup ŋi ikaarta yi njaanŋ kapiit ujoot akuŋ atam ptaş, ŋşale wo ŋi kadun ki bañaanŋ dji kawo ŋñaanŋ nañaat nawaanŋ uforta anwoonŋ aando hil bŋup. ¹¹ ŋñaanŋ anşalunŋ hanŋ ameen kë uko wi ŋwoonŋ wi ŋlowananŋ apiitanŋ ikaarta, wi wi ŋklunŋ kawo ŋi udo wi nun wal wi ŋklunŋ kawo ŋi ptoofan.

¹² Na manjoonan, ŋënklunŋ kañoom plinjiir na pte-nar na banşalunŋ aji bawo bañaanŋ baweeek. Bawaanŋ ŋşal wi baktenuŋ ŋleef ŋi baka na kaniibi kanwoonŋ ki baka. ¹³ Kë un ŋşë wo ŋënkompna uko wi Naşibaŋi awoonŋ aanŋu'un pdo, ŋlinŋ ŋi uko wi aŋu'unŋ un pdo, unŋuunŋ kë ŋbi aban te du an. ¹⁴ Woli ŋëmbi lah adoo ban du an, ŋënkka na phomp ŋi uko wi nan. Kë ŋşë wo bateek bambiinŋ du an aŋijan *Uŋup Ulil Unuura wi *Krittü. ¹⁵ Hënk, woli ŋhomp ŋi uko wi nan, ŋënkomp kaji ŋdo ulemp wi

balon badolon ; nbaa t̄ep t̄ep ahaṭ k̄e pfiyaar pi nan pado kadēm dēm pya n̄ṣe n̄hil pdo ulemp unkdooṅ kayaha ya kadun ṭi p̄toofan, kaṣe kalinaara ṭi uko wi Naṣibaṭi aṭu'unṅ un pdo. ¹⁶ Wal m̄eṅṭ, n̄hinan kaṭup Uṭup Ulil Unuura du n̄taak n̄anwoonṅ du kafet̄ ki wi nan, k̄e di pya du dko di bañaanṅ balon badoonṅ abi lemp kawutna kahompna ulemp wi badolonṅ. ¹⁷ K̄e uṣe piitana ṭi *Ulibra wi Naṣibaṭi aji : « *Woli ñaanṅ alonṅ aṅal kahomp, adoon kahompna iko yi Ajugun adolonṅ* »[☆] ¹⁸ Na manjoonan, m̄eṅṭ ñaanṅ ankdēmanuṅ uleeful ajaanṅ awinana bnuura ṭi kadun ki Ajugun ; anjaanṅ awinana bnuura awoonṅ i Ajugun ṭi uleeful adēmanuṅ.

11

Pawulu na banjakunṅ aji bawo banjañan

¹ Ni n̄ji n̄ṅali nawutēnṅ ndo n̄yila n̄tiinku! Aa, namiiraan! ² Dkujan bkujar banwoonṅ du Naṣibaṭi : djokaran ñiint̄ aloolan pa bniim, kadolna an nanaṭ ṭi kadun ki *Krittu ji ñaaṭ najinṅ anwoonṅ aando bi me ñiint̄. ³ Dṭi m̄ntit mi nan mantoka, maneenanan p̄ṭaṣ Krittu na n̄haaṣan b̄ti jibi upula uguuruṅ Ewa na m̄ntit mi wa. ⁴ Na manjoonan woli alonṅ abi aṭupan uko wi Yetu alonṅ ampaṭuṅ na i n̄ṭupananṅ, naji nadi wa. Woli alonṅ aṭiiniyaan uhaaṣ ulonṅ umpaṭi na wi nayeenuṅ naji nadi uko m̄eṅṭ. Woli alonṅ abi aṭup *Uṭup Ulil Unuura umpaṭi na wi n̄ṭupananṅ, naji nabi dinanṅ dinanṅ. ⁵ K̄e n̄ṣe fiyaar k̄e m̄empot̄et̄ nin apel banjakunṅ haṅ aji bawo *banjañan baweek maakan. ⁶ Ulome m̄ēnhil bṭup

☆ **10:17** Yeremiya 9.22; 1 Korint 1.31.

bnuura, ašë me uko wi nji kaṭiiniyaanuj: ṅdiimanan uko mēnt̄ bnuura ṭi iko bti yi ṅkdoluj.

⁷ Wi nṭupanaṅ *Uṭup Ulil Unuura mēnhepar nin baluk, awalan bkow naan nahilna nadeeṅana. Ddo wal mēnt̄ pekadu i? ⁸ Uwo wo ji dyeenk bka bi kntuk kloṅ ki banfiyaaruṅ, kē bawo baluk bi naan, ahilna alemparan. ⁹ Kē wi nwoon du an, awo ṭi kanuma, mēnwo ṭi iñen yi nin ñaaṅ, ṭiki bayiṭun ṭi *Krittu banwoonuj Matedoniya bawulēn uko wi nnumiṅ bti. Aa, ddoonaan awo mēnwo ṭi iñen yi nan, akak aluj kadoonaanaara kado haṅ. ¹⁰ Dmehna ṭi manjoonan mi Krittu manwoon ṭi nji kē mēnkḍinan nin aloṅ du ṅtaak ṅi Akayi bti aneenanaan pdo haṅ. Pdo haṅ pawoon mnlilan mi naan. ¹¹ We ukaaṅ kē nji kado haṅ ba? Naṣal kē mēnṅalan ṅal i? Naṣibaṭi ame kē dṅalan.

¹² Kē uko wi ndoluj, dkak aluj kado wa, kawutna kaṭen bankhompun aji baliṅ liṅ na un uko uṭup. ¹³ Bañaan mēnt̄an baanwo nin *banjañan na manjoonan, bawo balemp baguuru, banjaan badaar kaji bawo banjañan biki *Krittu. ¹⁴ Kē uko waṅ ušë wo uunñonjarēni : *Tatana ṭi uleeful aji adaar kaji awo uwanjut wi bjeehi. ¹⁵ Uunñonjarēn keeri baṭaṣarul badaar kaji bawo balempar bgah. Kē bašë luṅ kayeenk baluk bi ulemp wi baka.

Mnhaj mi Pawulu ṭi pwo nanjañan

¹⁶ Dkak aṭupan : nin ñaaṅ awutan kadolēn ji nay-ila, kē nšë ṅal nadinanaan ndo ṅyila nhilna nhomp ntiinku. ¹⁷ Uko wi nji kabiṅ pṭup mēnkṭup ṭup wa jibi Ajugun aṅaluṅ, dṭup wa na ṅyila wi ukakuṅ wi pdo kahomp. ¹⁸ Wi baṭum bakhompun ji bañaan bajēn, nji kak ddo kahomp. ¹⁹ An nanjakuṅ aji

naka uşal, naji natar ƚi pmiir bañaan banwoon bayila! ²⁰ Naji nadinan badolan bajuuk ƚi ulemp, kadeenkna an, kateh bka bi nan bti, kabeehan, kadoo koban ƚi kaara! ²¹ Dkowa pƚup uko wi : ƚbiişnaa maakan, wi ƚwoon ƚendo haƚ.

Kakşa, dko di balon bañoomuƚ kahomp – dƚiini ji nayila – ƚji kak dñoom kahomp da. ²² Jem bawo bahebëre i? ƚji kak. Jem bawo biki *Itrayel i? ƚji kak. Jem bawo biki pntaali pi *Abraham i? ƚji kak. ²³ Jem bawo balempar *Krittu i? Dƚup ji nayila, ƚji dwo nalempar Krittu apel baka : ƚi ulemp utam, ƚi pya ukalabuş, ƚi kakob, ƚi pwo ƚi mntum mi pkeƚ ƚyaaş ƚtum. ²⁴ ƚyaaş kañeen bayuday bakobën kakob kandëmnuƚ, bafudën itintël ƚyaaş iñeen ƚwajantƚ na kañeen kalon ²⁵ baromen bakobën na panduk ƚyaaş ƚwajantƚ, byaaş blon kē batapën mnlak, kē ƚjiir ƚyaaş ƚwajantƚ na ulantu, byaaş blon dduka utejan na unuur upëb du meel. ²⁶ Dyaantƚ maakan apoş poş ƚyaaş ƚtum, amuur idëk, ayit na balat, ayit na bayiƚ naan bayuday banjalun pdolën buƚaan, ayit na banwoon baanwo bayuday, ayit na iko iyibanaan du ƚbeeka, du *pndiiş, du bdëk, ayit na banjaan badaar kaji bawo bayiƚ naan ƚi Krittu. ²⁷ Ddo ƚlemp ƚtam, awo ƚi unoor, awaan bƚoy ƚyaaş ƚtum, ubon kē ude'ën, udaan uƚijën, aƚo ƚnuur ƚtum awo mëndee, ujonƚ kē uneejën kē nwo byişu. ²⁸ Uko wi nwoon mëndo bi ƚiiniyaan uwo kē dji kabi ƚu uşal ƚnuur bti ƚi kntuk ki banfiyaaruƚ bti. ²⁹ Woli ñaan abiişnaa, ƚji kak dji kabiişna ; woli ñaan apën ƚi bgah, dji kajooƚan maakan.

³⁰ Woli dwo i phomp keeri, kado kahompna pbiişna pi naan. ³¹ Naşibaƚi, Aşin Yetu Ajugun i

bajaan badëman te mnto ame kë mënčilani. ³² Wi mbiin awo du ubeeka wi Damat, namali i Aretat naşih ado kë bakyen ubeeka kamobnën, ³³ kë başë tu'ën ti pkaar pweek✧, aţëpanaan ti bhër bloŋ banwoon ti uniw, adolën kë nwala uniw unfooyun ubeeka✧.

12

Uko wi Naşibaţi adiimaanuŋ Pawulu

¹ Dwo kado kahomp i? Na manjoonan pawaan udooni. Kë nşë bubara kaţiiniyaan iko yi Aju-gun adiimanaanuŋ na iko yi adolnuŋ kë mmee.

² Dme ñaaŋ aloŋ i *Krittu, udo hënkunŋ nşubal iñeen na ŋbaakër, adeeŋana te du baţi. Mëmme me adeeŋana deeŋana na manjoonan këme akaka mnwin, Naşibaţi tañ ameeŋ. Ñaaŋ mënţ adeeŋana te du baţi duuţ. ³⁻⁴ Aa, dme kë ñaaŋ mënţ adeeŋana du baţi. Mëmme me adeeŋana deeŋana na manjoonan këme akaka mnwin, Naşibaţi tañ ameeŋ. Kë atiink nţup ŋi nin aloŋ awoon aanhil pţup, kë Naşibaţi aankak adinan nin ñaaŋ aloŋ akakalëş ŋa.

⁵ Dhinan kahomp ti uko wi ñaaŋ atënt uŋ, aşë wo mënihil kahomp ti uko wi naan, uko wi nhilunŋ pdo tañ uwo pdo kahompna iko inkdiimaanuŋ pbiişna pi naan. ⁶ Woli dnjal lah phomp, mënkwö ñaaŋ nawaan uşal, kaţup ţup manjoonan. Kë nşë pok phomp kaţi ñaaŋ aloŋ aţu'ën du dko dampelunŋ uko wi awinunŋ ti nji këme wi atiinknuŋ kë nţupi.

⁷ Naşibaţi adiimanaan iko intëpuŋ uţup. Kë aşë tu'ën uko ulonŋ ti uleef unknooranaanuŋ, uwanjut ulonŋ wi *Fatana unkkobnuŋ, nwutna kado

✧ **11:33** Natenan ti Ulemp 9.24-25. ✧ **11:33** Natenan ti Ulemp 9.24-25.

kadeen iganan. ⁸ Dñehan Ajugun nyaas njwanṭ ajaka alowanaan wa, ⁹ kë aji na nji : « Bnuura bi njaan kawulu baji bakëş ; mnhina mi naan manji manwinana wal wi ibiişniin. Ukaan kë nji kaṭep ṭep kahompna pbiişna pi naan, mnhina mi *Krittu manhilna manwo ṭi nji nnuur bti. » ¹⁰ Uko wan ukaan kë nji kalilan wal wi pṭaş Krittu pajaan pado mbiişna, kë bakkarën, kë nwo ṭi unoor, ṭi mnhaj, ahaajala. Na manjoonan, wal wi mbiişniin wi wi njaan kawo na mnhina.

Phaajala pi Pawulu ṭi uko wi bañaan biki Korint

¹¹ Dṭiini ji ñaan awoon nayila, kë an nakaan. An nadoon awo lah kaṭup ñaan i nwoon ṭiki mëmpoṭët nin apel biki najakuṅ aji bawo banjañan baweek, te mëndo wo wo nin uko ulon. ¹² Wi mbiiṅ awo ṭi ptoofan, ddiiman na kamiir kaweeek kë dwo *nanjañan na manjoonan ṭi iko yi njaan kado, ṭi mlagre na iko iñoṅarënaan. ¹³ We wi ndolon du banfiyaaruṅ bandukiin kë mëndo wa du an? Uko uloolan wi nwoon mëndoo, uwo kë mëndinan awo ṭi iñen yi nan! Namiiraan uko mënt.

¹⁴ Kë nşaan abomandër pbi du an uyaaş uwanṭën aşë wo mënkḍinan nin kawo ṭi iñen yi nan. Nhaaş ni nan ni ni nji numiin, mënt itaka yi nan ya. Mënt bapoṭ bajaan bawo i kala itaka kahankar bajug baka, bajug baka bakaan na pla itaka kahankar bapoṭ. ¹⁵ Kë nji nşë luṅ kalilan ṭi pwul bka bi naan bti kadoo kawul uleef naan nabu-urna. Woli dñalan haṅ, hum di di nahiluṅ kapokën ba? ¹⁶ Name bnuura kë mënwō pkuṅ pa an. Kë balon başë luṅ kaṭiini kaji dtit maakan, aguuran. ¹⁷ Dbi ṭepna ṭi alon ṭi biki nyiluṅ du an aguuran

i? ¹⁸ Dkoof *Tit abi du an, ado kë agakandër na ayiṭ nja ṭi *Krittu i nameeṅ. Tit abi guuraaran i? Nin! Nji na a, ṅwo na uṣal uloolan ado uko unwoon uloolan.

¹⁹ Om naṣal undiimaan aji ṅwo wo ṭi pyeṅan ṅleefun ṭi kadunan undiimaan i? Ṭi kadun ki Naṣibaṭi ki ki ṅkṭiiniṅ, jibi *Krittu aṅaluṅ. An biki ṅṅaluṅ maakan ṅdo uko mēntṅ bti nahilna naya kadun. ²⁰ Uko wi nji kaṭiṅ uwoon pbi kaṭēnk naanwo jibi ṅṅaluṅ. Uko wi nji kaṭiṅ uwoon woli dbi aban du an, kaṭēnkan nawo jibi nwoon mēṅali nabot naṭēnkēn nwo jibi nawoon naanṅali. Mēṅṅal pṅom, bkujar, udeeb, na kantenaruṅ, na bkarad na bkuutar, na phomp na parēfa iwo ṭi ptoofan. ²¹ Dṭi woli dlun abi du an, Naṣibaṭi i naan adolēn kakowari'an, nṭēga ṭi uko wi baṭum bahumuṅ ṭi pekadu ji ṭfa awo baampēn ṭi iko iṭop, ṭi pjuban pi piintṅ na iko ilonṅ iwuṭaan.

13

Pṭaṅ pbaañṣaani

¹ Uyaaṣ uwajantēn wii wi, wi nji kalun kabi du an. *Ulibra wi Naṣibaṭi uji : « Uhok undoli bawo kawayēṣ wa ṭi kadun ki bamaar batēb këme bam-peluṅ batēb☆. » ² Ddo bi ṭupan uyaaṣ utēbantēn wi mbiṅ du an, kë hēnkuṅ wi nwoon mēndo wo na an, dkak aṭup bambiṅ awo ṭi pekadu na bandukiṅ bti : woli dlun abi pwinan, mēnkkali nin ṅnaṅ. ³ Naṅal kame me *Krittu aji ṭēpna ṭi mntum naan kaṭiini i? Name. Aambiiṣna ṭi kadunan, aṣē ji diiman mnhina mi nul ṭi ptoof pi nan. ⁴ Na manjoonan,

☆ 13:1 Pleṣan 19.15; Maci 18.16.

wi abiiṅ apanana ʒi krut, abiiṣnaa ; kë mnhina mi Naṣibaʒi manṣë wula hënkunṅ ubida. Un kak, ṅbiiṣna na a, aṣë lunṅ kaka ubida na a ʒi mnhina mi Naṣibaʒi akwulunṅ un ṅhilna ṅdolan naya kadun.

⁵ Natenan ṅleefan nameena me nafiyaar *Krittu, naṣalaan bnuura iko yi nakdolunṅ. Naanyikrën kë Yetu Krittu awo ʒi an i? Këme nawin kë naanfiyaari? ⁶ Kë nṣë haʒ aji nayikrën kë ṅdiiman kë ṅfiyaari. ⁷ ṅwo ʒi pñehan Naṣibaʒi nawut kado nin uko ulonṅ uwuṣaan. ṅëṅṅal kadiiman kë ulemp wi nun ʒi ptoofan uwo unuura. Nin! Uko wi ṅṅalunṅ uwo nado bnuura, woli naando fiyaar kë ulemp wi nun uunnuuraa. ⁸ ṅënhinan kalaʒ manjoonan, uko wi ṅhiniṅ pdo ʒañ uwo pṭaṣ ma. ⁹ Woli pbiṣna pi nun pakaanṅ kë naka mnhina, ṅji ṅlilan ʒi uko mëṅ. Uko wi ṅjaanṅ ṅñehan Naṣibaʒi uwo nawo bañaanṅ banjintunṅ ʒi këṣ ki nul. ¹⁰ Uko unkaanṅ kë mpiitan iko yi mpiitananṅ bti wi nlowananṅ wii wi : dṅal woli dlunṅ abi du an kawut kajooʒ na an ʒi mnhina mi Ajugun awulunṅ manwoonṅ mi pdolan naya kadun awo maanwo mi pdo katokna.

¹¹ An bayiʒ naan, hënkunṅ nawoon ʒi mnlilan! Nadoon kala pwo bañaanṅ bajintṅ ʒi këṣ ki Naṣibaʒi, naboofaran, natiinkaran, nawoon ʒi mnjeeh, hënk di di Naṣibaʒi anjaanṅ awul unṅal na mnjeeh akwoon na an.

¹² Nawulandën mboṣ, naboofar bboofar banyimanunṅ. Bañaanṅ biki Naṣibaʒi bti banwoonṅ ʒi bawulan mboṣ.

¹³ Dñehan Ajugun Yetu *Krittu awulan bnuura an bti, Naṣibaʒi adiimanan unṅal wi nul, *Uhaaṣ wi nul uṣë udo nakak baloolan!

Ulibra wi Naşibaṭi
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c